

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2026-01-12

Diarienummer
PBN 2025-003239

Handläggare
Emil Lindström

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Ulva gång- och cykelväg

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledningen av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och att en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller en spårväg.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att de mer omfattande kriterierna som listas i 10 § MBF inte behöver beaktas i denna undersökning då planområdet inte kommer tas i anspråk för åtgärder som listas i PBL 4 kap 34 § andra stycket.

Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte heller att förslaget är ett så kallat "annat stadsbyggnadsprojekt" eftersom detaljplanen omfattar en gång- och cykelväg intill befintliga vägar och inte medger några nya byggrätter för bebyggelse.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

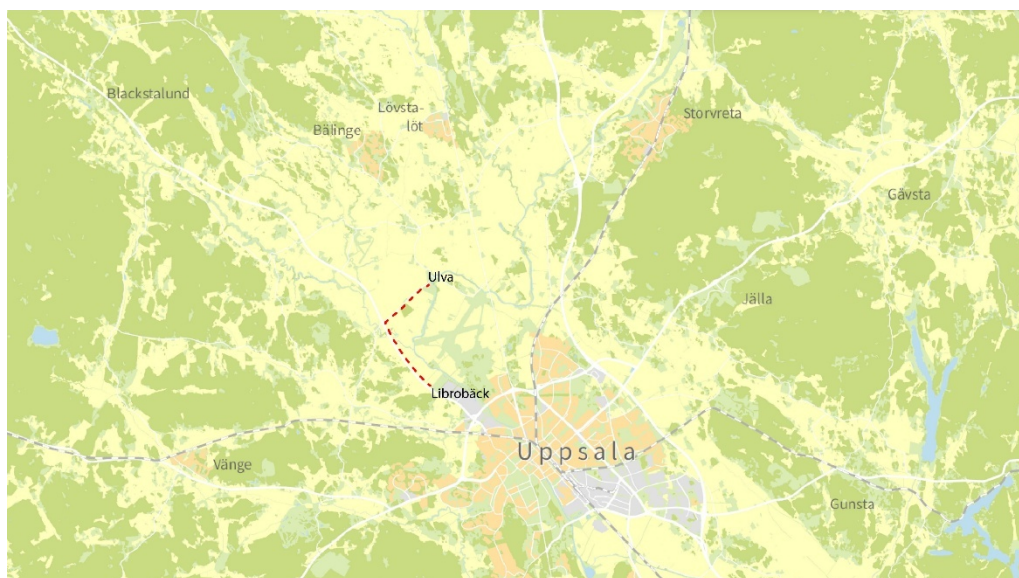
Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan

antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

Planuppdraget

Detaljplanens syfte är att möjliggöra en gång- och cykelväg mellan Librobäck och Ulva. Planen möjliggör även anläggning av en gång- och cykelbro över Jumkilsån, där planen skapar förutsättningar för olika brotyper med varierande krav på släntområden.

Detaljplanen för gång- och cykelvägen anläggs på åkermark och planens sträckning går längs med väg 272 och väg 630. Gång- och cykelvägen blir en del av ett större cykelnät som förbättrar möjligheten att koppla samman centrala Uppsala med Ulva, Forkarby och Bälinge.



Figur 1 Karta som visar planområdets geografiska läge i förhållande till bland annat Bälinge och Lövsälöt. Planområdet är ungefärligt markerat med rödstreckad linje mellan Librobäck och Ulva.



Figur 2 Inzoomad karta som visar planområdets geografiska läge. Planområdet är ungefärligt markerat med streckad linje i rött mellan Librobäck och Ulva.

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- Jordbruksmark planeras omvandlas till allmän plats för gång- och cykelväg.

Planförslaget innebär en ökad exploatering: Ja, genom asfaltering av gång- och cykelväg

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:²: Ja

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: Nej

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftförhållanden eller genom att fördela resurser (5§1a)	Liten utsträckning. Detaljplanen möjliggör vattenverksamhet i form av bro över Jumkilsån.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför (5§1b)	Planläggningen påverkar inga andra planer eller programs genomförande.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt (5§1c), eller	Ett av planläggningens huvudsakliga syften är att förbättra pendlingsmöjligheterna med cykel. Förbindelsen som möjliggörs genom detaljplanen bidrar till att fler kan resa hållbart till och från Ulva, eller cykelpendla vidare till närliggande samhällen som Broby och Bälinge. Förutsättningarna för att detaljplanen främjar en hållbar utveckling är således goda.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen (5§1d)	Viss risk att skyddsvärda arter påverkas, detaljplanen och genomförandet behöver anpassas efter exempelvis utter och fågellivets häckningsperiod.

Slutsats gällande förändringar i samband med planen

Detaljplanen innebär en viktig utveckling av gång- och cykelvägnätet i stadens utkant och på landsbygden. Förutsättningarna för hållbara pendlingsmöjligheter förbättras, likaså möjligheten att nå besöksmålet Ulva kvarn. Det rörliga friluftslivet utvecklas i och med att detaljplanen möjliggör förlängning av befintliga gång- och cykelvägar i Librobäck.

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?	Ja	Planområdet korsar åstråket för Jumkilsån. En mindre del av planområdet berörs av ett så kallat grönt stråk, med riktning söderut mot Stenhagen.
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Ja	Planområdet ligger inom riksintresse för naturvård (Jumkilsåns dalgång) och riksintresse för kulturmiljövård (Uppsalaslätten och Jumkilsåns dalgång). Planområdet ligger nära Uppsala flygflottilj (Årna) som är av riksintresse för försvaret och civil flygverksamhet.
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Ja	Majoriteten av planområdet består av brukningsvärd jordbruksmark. Anläggande av en gång- och cykelväg mellan Librobäck och Ulva innebär oundvikligen ianspråktagande av jordbruksmark.

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Inom planområdet finns biotopskyddade diken som kräver dispens för att detaljplanen ska vara genomförbar. Mindre delar av planområdet är inom strandskydd. Planområdet ligger inom yttre vattenskyddsområde för Uppsala- och Vattholmaåsarna.
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Nej	Naturvärdesklass 3 finns inom planområdet i form av en strandskog längs Jumkilsån.
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Ja	I Artportalen omnämns bland annat uter som noterad inom planområdet.
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten ?	Ja	Majoriteten av planområdet klassas som låg känslighet. Planområdets norra del, längs med väg 630 omfattas i huvudsak av måttlig känslighet. En mindre del av planområdet, nära fastigheten Sundbro 1:4, berörs av hög känslighet.
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Nej	Inget byggnadsminne i områdets närhet. Inga indikationer på fornlämningar.
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Nej	Väg 272 utgör rekommenderad transportväg för farligt gods. Gång- och cykelvägen placeras visserligen intill vägområdet, men bidrar med sin funktion som pendlingsled till att stadigvarande vistelse undviks.

Slutsats gällande skyddsvärden, känslighet, regleringar och risker som tillhör platsen:

Flera av aspekterna ovan berör arbetet med detaljplanen, däribland riksintresse för naturvård, kulturmiljövård samt för försvaret och civil flygverksamhet. Planområdets

närhet till Uppsala flygflottilj (Ärna) innebär exempelvis anpassning av belysning, för att undvika störning och hinder för verksamhetens start- och landningsbanor. Vidare har broläget över Jumkilsån valts till en plats där meandringen är som minst påtaglig.

Majoriteten av planområdet består av brukningsvärd jordbruksmark. Ett genomförande av detaljplanen innebär att jordbruksmark tas i anspråk till förmån för en gång- och cykelväg. Med Ulva och Librobäckers geografiska lägen krävs ianspråktagande av jordbruksmark för att knyta ihop dessa platser.

Fem biotopskyddade diken behöver rörläggas för ett genomförande av detaljplanen ska vara möjligt. Dispens har beviljats i tidigare planprocess. Mindre delar av planområdet omfattas också av strandskydd. En lokaliseringsutredning har tagits fram för att ge stöd till att upphäva strandskyddet inom detaljplanen.

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?		Ja, liten. Lövträd vid Jumkilsån behöver fällas för att ge plats för bron. Del av befintliga lövskogar intill väg 272 och väg 630 behöver också ge plats för gång- och cykelvägen. Biotopskyddade diken inom planområdet behöver kulverteras genom ledning/trumma under gång- och cykelvägen.	
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv ?	Nej, planområdet hyser inte några utpekade rekreativa värden idag. Tillskapande av en gång- och cykelväg medför förbättrade förutsättningar för hållbart resande och rörligt friluftsliv. Gång- och cykelvägen möjliggör ett sammanlänkat cykelstråk med befintlig anslutning till cykelvägen vid väg 600.		
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?	Nej, inga kända kulturhistoriska värden bedöms påverkas av att en gång- och cykelväg anläggs på platsen.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på landskapsbild / stadsbild ?	Gång- och cykelvägens intryck kommer ansluta till redan befintlig påverkan på landskapsbilden från väg 272 och väg 630. Gång- och cykelbrons utformning och material bör anpassas till landskapet.		
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljökvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Planområdet ligger inom vattenskyddsområde, yttre zon. I en mindre del av planområdet råder hög känslighet (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt). Den höga känsligheten bedöms av Uppsala Vatten och Avfall AB inte påverka gång- och cykelvägen, dagvattnet kan infiltreras utan att försiktighetsåtgärder krävs.		
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljökvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?		Kanske, majoriteten av planområdet utgör jordbruksmark idag. Den ökade andelen hårdgjorda ytor kommer öka föroreningsbelastningen på recipienten om inga åtgärder vidtas.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall?	Nej. Delar av planområdet riskerar att översvämmas i framtiden, men utgör ingen säkerhetsrisk för människor eller miljö med dess funktion som gång- och cykelväg.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred?		Kanske. Geotekniska undersökningar i samband med tidigare planarbete visar på ett mäktigt lerlager inom planområdet. Särskilda undersökningar kan behöva göras i samband med arbete för brokonstruktionen.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark?	Cirka 150 meter från planområdet finns ett potentiellt förorenat område efter en tidigare plantskola. Med planområdets närhet till Uppsala flottiljflygplats (Ärna) finns risk att flygplatsrelaterade föroreningar har spridits till planområdet. Schaktningen i anläggningsskedet kommer dock vara yttlig varför risken att föroreningarna sprids till grundvatten eller vattendrag bedöms vara liten.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp ?	Nej. Detaljplanen möjliggör inte användningar som förknippas med utsläpp av hälsoskadliga ämnen.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion ?	Väg 272 utgör trafikled för farligt gods. Detaljplanen påverkar inte risken för explosion.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning?	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera? (Miljökvalitetsnormer buller)	Nej. Gång- och cykelvägen placeras visserligen intill vägområdet för väg 272 och väg 630, men bidrar med sin funktion som pendlingsled till att stadigvarande vistelse undviks. Närheten till Uppsala flygflottilj bidrar också med tillfälligt höga bullernivåer inom planområdet.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera?	Nej.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet ? (Miljökvalitetsnormer luft)	Nej. Planområdet gränsar visserligen till väg 272 och väg 630 med mycket trafik, men gränsar samtidigt till ett öppet landskap utan bebyggelse. Tillkomst av en gång- och cykelväg i området bedöms inte påverka luftkvaliteten.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)?	Nej. På vissa fastigheter inom planområdet förekommer bete för nötkreatur, men detta sker på längre avstånd från befintligt vägområde, och därmed planområdet.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera?	Nej. Gång- och cykelvägen planeras bli belyst med belysningsstolpar som anpassas efter Försvarmaktens verksamhet vid Uppsala flygflottilj.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera?	Nej.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?	Detaljplanen innebär en ändrad markanvändning från jordbruksmark till asfalterad gång- och cykelväg. Detaljplanen förbättrar förutsättningarna för hållbart resande.		

Slutsats gällande påverkan på miljön och människors hälsa:

Det finns ingen risk för negativ påverkan på miljön eller människors hälsa. Påverkan på naturvärden och geotekniska förutsättningar (vid läge för bro över Jumkilsån) behöver beaktas särskilt i utformningen av detaljplanen. Detaljplanen bidrar till förbättrade förutsättningar för hållbart resande och rörligt friluftsliv, vilket är positivt för miljön och människors hälsa.

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförfordningen 5§ 4, 5

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Nej	Identifierade miljöaspekter bedöms kunna hanteras så att inte negativa miljöeffekter uppstår.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Ja	Bestående eftersom jordbruksmark ersätts av asfalterad gång- och cykelväg.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Nej	Ingen mark med naturvärdesklass 1 eller 2 kommer tas i anspråk.
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Eventuellt	Jordbruksmarken som behöver tas i anspråk för gång- och cykelvägen är en konsekvens av platserna som ska förenas (Librobäck och Ulva) och deras naturliga lokalisering. Lanspråktagandet av jordbruksmark på helhet i kommunen är viktig att bevaka, varför så litet intrång som möjligt eftersträvas i detaljplanen.

Slutsats gällande sammanvägd påverkan:

Ett genomförande av detaljplanen innebär att mängden jordbruksmark minskar till förmån för en asfalterad gång- och cykelväg. Gång- och cykelvägen är ett väsentligt samhällsintresse och kan inte komma till utan att jordbruksmark tas i anspråk.

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av Detaljplan för Ulva gång- och cykelväg inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen